

Mała

encyklopedia

CUDA ŚWIATA

- Dawna i nowa siódemka
- Co oparło się działaniu czasu
- Największa duma Chin
- Świątynia miłości i inne cuda Azji
- Starożytne pamiątki Europy
- Nietypowe wieże, baśniowe zamki
- W stronę kamiennego kręgu i dalej
- Dumna statua i schodkowe piramidy
- Zagadkowe miasta, tajemnicze posągi
- Nie tylko dzieła człowieka
- Amazonka i kolejne cuda natury

Wydawnictwo Skrzat
Kraków

Dawna i nowa siódemka

Bardzo dawno temu – bo już w starożytności – powstała pierwsza znana nam lista siedmiu cudów świata. Możemy ją porównać do... przewodnika turystycznego! Znalazły się na niej „rzeczy godne zobaczenia” – najwspanialsze obiekty, jakie starożytnym budowniczym udało się skonstruować. Ile z tych cudowności przetrwało do naszych czasów? I dlaczego wyliczono ich akurat siedem?

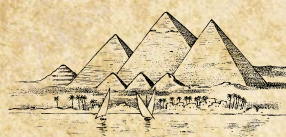
Pierwszy spis cudów świata zawdzięczamy greckiemu poecie. **Antypater z Sydonu** (Sydon to bardzo stare miasto, leży na terenie dzisiejszego Libanu) żył w II w. p.n.e. To właśnie on miał wpadć na pomysł, by stworzyć listę „rzeczy godnych zobaczenia w zamieszkałym świecie” – czyli w tych rejonach, które znali współcześni mu ludzie. Musimy pamiętać, że w czasach Antypatra świat skrywał o wiele więcej tajemnic. Podróżowanie było znacznie trudniejsze niż dziś i niewielu ludzi mogło poznać zakątki odległe od miejsc, w których żyli. Dlatego w tym najstarszym „przewodniku” znajdziemy obiekty znane starożytnym Grekom i upamiętnione w ich opowieściach.

Wszystkie **cuda świata starożytnego** to budowle stworzone przez człowieka.

Wiele wieków później także przyrodę uznano za wspaniałą artystkę. Wtedy zaczęły powstawać **spisy cudów natury**.

W średniowieczu (epoka po starożytności) spis cudów już nieco się różnił od oryginalnej listy. W kolejnych wiekach ulegał dalszym zmianom. Nieistniejące już obiekty (zniszczone np. w wyniku trzęsień ziemi) zastępowano wspaniałymi osiągnięciami kolejnych epok.

Piramida Cheopsa jest jedynym ze starożytnych cudów, który przetrwał do naszych czasów!

Piramida Cheopsa

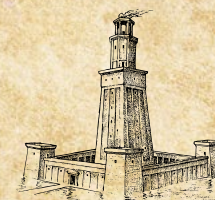
Wiszące ogrody Semiramidy

Mauzoleum w Halikarnasie

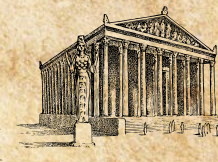
Posąg Zeusa w Olimpii

Latarnia morska na wyspie Faros

Kolos Rodyjski

Świątynia Artemidy w Efezie

7 CUDÓW ŚWIATA STAROŻYTNEGO

NOWE 7 CUDÓW ŚWIATA

- Wielki Mur Chiński (Chiny)
- Tadź Mahal (Indie)
- Petra (Jordania)
- Koloseum (Włochy)
- Chichén Itzá (Meksyk)
- Statua Chrystusa Zbawiciela w Rio de Janeiro (Brazylia)
- Machu Picchu (Peru)

Wielki Mur Chiński

Lista światowego dziedzictwa UNESCO to wyjątkowy rejestr wspaniałych dóbr kultury z wszystkich zakątków globu. Wpisany na nią obiektom i miejscom należy się szczególna ochrona. Trzeba o nie dbać, by nie uległy zniszczeniu – aby kolejne pokolenia także mogły je podziwiać.

Za wielkie osiągnięcia ludzkości uznajemy dziś nie tylko budowle, które cieszą oko pięknem, ale też obiekty przemysłowe, które powstają dzięki rozwojowi techniki. Aby je docenić i upamiętnić, tworzy się **listy cudów techniki**.

Dlaczego siedem?
Według wielu dawnych cywilizacji ta liczba oznaczała mądrość i boskość. Uważano, że wyraża doskonałość i pełnię.

Czasem mówimy o czymś, że jest **ósmym cudem świata**. Mamy wtedy na myśli coś wyjątkowego, niesamowitego. To wyrażenie nawiązuje do ściśle określonej liczby wyróżnionych wspaniałości. Ósmy cud to coś tak doskonałego, że mogłoby się znaleźć jako kolejne na liście!

Co oparto się działaniu czasu

Wiecznym cudem świata nazwano piramidę Cheopsa – jedyny ze starożytnych cudów, który oparł się działaniu czasu i kataklizmom. Pozostałą szóstkę (pokonaną głównie przez trzęsienia ziemi) możemy sobie wyobrazić na podstawie zachowanych opisów czy ruin.

Wiszące ogrody Semiramidy w Babilonie (obecnie Irak) miały powstać na zlecenie króla Nabuchodonozora II jako dar dla jego żony. Według starożytnych historyków przypominały raj pełen zachwycających kwiatów i drzew, które zasadzono tak, że tworzyły wspaniałą konstrukcję. Nic jednak nie potwierdza istnienia ogrodów i niektórzy badacze sądzą, że mogły być... tworem wyobraźni!

fot. 1: ruiny Świątyni Artemidy, Efez, Turcja

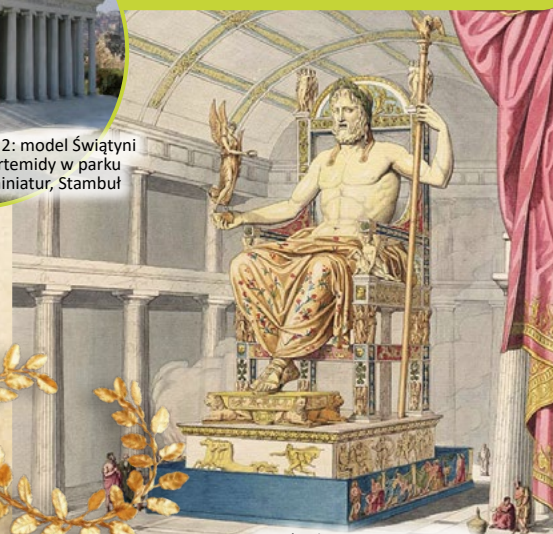
Model Świątyni Artemidy w parku miniatur Miniaturk w Stambule w Turcji stanowi próbę odtworzenia prawdopodobnego wyglądu tej budowli.

fot. 2: model Świątyni Artemidy w parku miniatur, Stambuł

Świątynia Artemidy była dumą Efezu (dzisiejsza Turcja). Imponowała swoim ogromem, prace nad nią trwały ponad sto lat, a do budowy użyto doskonałego marmuru. Wnętrze zdobił posąg Artemidy – bogini łowów, lasów i zwierząt. Wykonano go ze złota, srebra, drewna cedrowego i kości słoniowej. Podobno to właśnie piękno budowli skłoniło Herostratesa, szewca żądnego sławy, do jej podpalenia – w ten sposób chciał zdobyć rozgłos. Odbudowaną świątynię ostatecznie zniszczyli najeźdźcy.

Posąg Zeusa w Olimpii wykonał Fidiasz – wybitny grecki rzeźbiarz. Zeus był przedstawiony na tronie, w lewej dłoni trzymał berło, w prawej – statuetkę Nike, bogini zwycięstwa. Jego głowę zdobił wieniec laurowy, a z ramienia spływał mu złoty płaszcz. Tę dumną podobiznę najważniejszego z greckich bogów zrobiono z kości słoniowej i złota.

wyobrażenie posągu, 1815 r.

model Mauzoleum w Halikarnasie w Muzeum Archeologii Podwodnej w Bodrum

Mauzoleum w Halikarnasie – potężny marmurowy grobowiec Mauzolosza, władcy Karii (obecnie Turcja). Słowo „mauzoleum” używane na określenie wielkiego grobowca wywodzi się właśnie od nazwy tego obiektu.

fot. 3: ruiny Mauzoleum w Halikarnasie

Kolos Rodyjski wyobrażony przez Ferdinanda Knaba, 1886 r.

Latarnia morska na Faros była najwyższą budowlą antycznego świata, a jej płomień dało się zobaczyć z wielkiej odległości. Ta najstarsza w historii latarnia morska stała na wysepce w pobliżu portu w Aleksandrii (Egipt). Na jej szczycie widniał posąg Posejdona, boga mórz.

Kolos Rodyjski – ogromny posąg Heliosa, boga słońca. Olbrzym witał statki u wejścia do portu na wyspie Rodos. Niestety runął do wody na skutek trzęsienia ziemi. Po latach resztki posągu nabył wędrowny kupiec – do ich transportu trzeba było zaprząć aż 900 wielbłądów!

wyobrażenie latarni na Faros

W Gizie w Egipcie (Afryka) wciąż można podziwiać piramidy – stożkowate grobowce faraonów (egipskich królów). Niegdyś białe, błyszczące, ze złotymi wierzchołkami, przez pewien czas były najwyższymi budowlami świata. **Piramida Cheopsa**, największa z nich, mierzyła 147 m. Dziś ma ok. 138 m – z czasem ta staruszka (liczy 4,5 tys. lat!) nieco zmalała. Wybudowano ją z ogromnych bloków skalnych i zrobiono to z niesamowitą precyzją.

Niedaleko tej piramidy znajduje się posąg Wielkiego Sfinksa.

fot. 4: Wielka Piramida Cheopsa, zbudowana ok. 2560 lat p.n.e.

fot. 5: Timbuktu z lotu ptaka

Także w Afryce (w Mali) leży zaliczane do cudów średniowiecza **Timbuktu** – miasto owiane legendą. Przez wieki stykały się w nim szlaki kupieckie – handlowano tu złotem, kością słoniową czy solą. W XIV w. było najbogatszym miastem świata, słynącym z wielkich księgozbiorów, uniwersytetu i rozwoju nauki.

Największa duma Chin

Listę nowych cudów świata otwiera symbol wytrwałości i determinacji w dążeniu do celu. Takie cechy przypisano Wielkiemu Murowi Chińskiemu, który przez wieki chronił Państwo Środka i jego skarby przed przybyszami z innych stron świata.

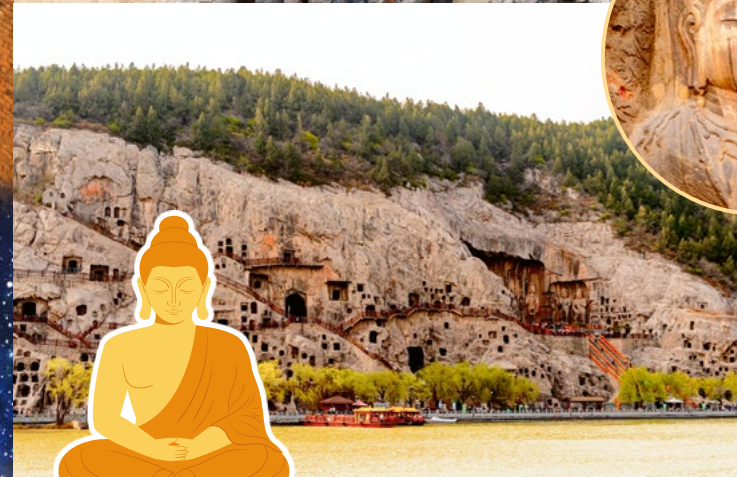
Chiny, zwane też Państwem Środka (tak można odczytać chińskie znaki tworzące nazwę), to wielki kraj o bogatej historii – spadkobierca jednej z najstarszych i największych cywilizacji na Ziemi. Nic więc dziwnego, że budowniczowie dawnych Chin porwali się na wzniesienie **największego muru na świecie**. W rzeczywistości nie jest to jeden długi mur, jak moglibyśmy sobie wyobrażać, ale system fortyfikacji – czyli ogromna budowla obronna z licznymi bramami i wieżami obserwacyjnymi, ciągnąca się na długości ponad 21 tys. km. Prace nad fortyfikacją zaczęto być może już w VI w. p.n.e. Wzniesienie całości zajęło wiele stuleci, a do prac angażowano miliony ludzi. Dziś budowla wymaga renowacji i można zwiedzać tylko jej krótkie odcinki, np. niedaleko Pekinu – stolicy Chin.

Mur Dziesięciu Tysięcy Li – tak Chińczycy nazywają swój słynny zabytek. „Li” to chińska jednostka miary, a wielka liczba symbolizuje nieskończoność.

Choć jest to wciąż największa tego typu budowla na świecie, okazuje się, że... **Wielki Mur Chiński wcale nie jest widoczny z kosmosu!** Widać go co prawda z dużej wysokości, ale gdyby udało nam się polecieć np. na Księżyc, to stamtąd byśmy go nie zobaczyli.

Wyobraźcie sobie wielką armię na wieki zastygłą w bezruchu... Tak wygląda **Terakotowa Armia** – zbiór aż 8 tys. figur z terakoty, czyli wypalanej gliny. Figury są naturalnej wielkości, przedstawiają piechotę, łuczników, generałów na koniach, a nawet akrobatów i muzyków towarzyszących armii. Odkryto je przypadkowo w 1974 r. w zasypianym ziemią grobowcu pierwszego cesarza Chin. Według wierzeń Terakotowa Armia miała chronić cesarza i wywalczyć dla niego władzę w zaświatach.

Grot Dziesięciu Tysięcy Buddów, zwane też Jaskiniami Smoczych Wrót, to wyjątkowa świątynia. Wykuto ją w skałach ciągnących się wzdłuż rzeki Yi He we wschodnich Chinach. Swoją nazwę wzięła od umieszczonych w niej tysięcy figurek Buddy – indyjskiego księcia, którego nauki dały początek buddyzmowi. Figurki powstawały od V do IX w., a według najnowszych zliczeń są ich ponad 142 tysiące!

Średniowieczni podróżnicy za jeden z cudów świata uznali **Porcelanową Wieżę** (lub Porcelanową Pagodę) w Nankinie (Chiny). Była to buddyjska świątynia (zwana właśnie pagodą) zbudowana w XV w., pokryta białą porcelaną najwyższej jakości. Miała 9 kondygnacji (poziomów), każdą okalał krużganek (zewnątrzny korytarz), a na szczyt prowadziły spiralne schody. W nocy wieżę oświetlało 140 lamp, a za dnia lśniąca porcelana odbijała promienie słoneczne. Niestety w XIX w. budowla została zniszczona. W 2015 r. powstała jej rekonstrukcja – już nie z porcelany, ale z metalu.

